

Uvodni govor predstojnika ma. Anđelka Milanovića

U ime Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu, njegovih bivših i sadašnjih slušača, u ime kolega profesora i u svoje osobno ime pozdravljam sve prisutne goste koji su došli da s nama zajedno proslave 10. obljetnicu otvorenja i rada našeg Instituta.

Najprije pozdravljam preuzv. gosp. msgr. *Franju Kuharića*, zagrebačkog nadbiskupa, predsjednika BKJ i velikog kancelara Bogoslovnog fakulteta kojemu pripada naš Institut. Pozdravljam zatim zastupnika dekana našeg Bogoslovnog fakulteta, *dr. Bonaventuru Dudu*, prodekana. Pozdravljam također ovdje prisutnog predsjednika Papinskog instituta za crkvenu glazbu u Rimu — središnje ustanove katoličke Crkve za crkvenu glazbu — presvijetlog gospodina msgr. mo. *Ferdinanda Haberta*, s kojim nas veže poznanstvo još iz davnih lijepih đačkih dana u Rimu. Pozdravljam našeg prijatelja iz Švicarske prof. *dr. J. Antuna Saladinu*, predsjednika Svececilijanskog pokreta na

gospodu goste i prijatelje koji su nas počastili svojom prisutnošću na jednoj ovako važnoj i značajnoj obljetnici glazbene ustanove katoličke Crkve u Hrvatskoj kao što je 10. obljetnica našeg Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu.

Ideja da se i u Hrvatskoj osnuje škola za crkvenu glazbu davni je san glazbenika i pokretača cecilijanskog pokreta kod nas. Koncem prošlog i početkom našeg stoljeća — u doba velike obnove liturgijske glazbe — stalno se o tom problemu mislilo, dogovaralo i pisalo. U predvečerje osnutka cecilijanskog društva u Hrvatskoj zagrebački »Katolički list« u studenome 1907. piše među ostalim: »Ideal za kojim će se težiti bit će osnutak orguljaške i pjevačke škole«.

Sv. Pija X. godine 1903. u prvome kodeksu crkvene glazbe, motupropriju »Tra le sollecitudini« (Među brigama), t. 28. kaže: »Maximi enim momenti est Ecclesiam ipsam ad suorum magis-

Sudionici proslave u dvorani »Vijenac«

području njemačkog jezika. — Pozdravljam prof. *dr. Oskara Sigmunda*, zamjenika direktora Škole za crkvenu glazbu u Regensburgu, koja je nedavno podignuta na rang akademije. — Pozdravljam patra *Kilijana Szigetija*, benediktinca iz Mađarske, muzikologa, našega prijatelja, kolegu i znanca iz rimskih dana, koji je često znanstveni gost našeg Zagreba. — Pozdravljam msgr. *Johanna Griesera* iz Innsburcka, Vidakovićeve školskog kolegu i dobročinitelja Instituta. — Pozdravljam svu ostalu

trorum, organicorum et cantorum institutionem incumbere, iuxta verae artis sacrae praecepta« (Veoma je važno da se Crkva sama pobrine da izobrazila svoje glazbenike, orguljaše i pjevače, kako to zahtijevaju načela prave crkvene umjetnosti). — Majka najbolje odgaja svoje dijete! — Kasno, tek pred deset godina ostvarili smo veliku misao sv. Pija X. da i katolička Crkva u Hrvatskoj odgaja svoje crkvene glazbenike u duhu liturgijske glazbe.

Glazbene škole u Hrvatskoj — sada, a i prije — gajile su nešto malo, i to samo duhovno-koncertne glazbe, a liturgijske nimalo. Zato je uvijek »uživu« osjećala potreba formiranja glazbene ustanove koja će teoretski i praktično odgajati mlade glazbene umjetnike, koji će raditi oko obnove liturgijske glazbe. Nemoguće je provoditi u djelo smjernice prave liturgijske glazbe ako se sama Crkva — koja te ideje daje — ne pobrine da odgoji one koji će o tome biti temeljito poučeni i u to biti duboko osvjedočeni.

Ostali narodi u katoličkoj Crkvi još prije motuproprija ostvarili su misao i želju Pija X. o izobrazbi svojih glazbenika, orguljaša i pjevača. — Njemačka 1874. — točno pred 100 godina — u Regensburgu otvara »Kirchenmusikschule«, koja vremenski spada među najstarije ustanove ove vrste u svijetu. Iz ovog centra ideje cecilijanskog pokreta i obnovljene liturgije glazbe zrače Njemačkom i čitavom katoličkom Evropom. Mnogi crkveni glazbenici iz naših krajeva primali su prve početke svoga znanja, učili i usavršavali se u liturgijskoj glazbi upravo na ovoj školi. — Talijani u Rimu 1880. započinjaju sa »Scuola Superiore di musica sacra«, koja se 1911. preformira u »Pontificio Istituto di musica sacra« (Papinski institut za crkvenu glazbu) u Rimu i postaje središnjom ustanovom crkvene glazbe za cijeli katolički svijet. I tu su mnogi glazbenici s naših strana usavršavali znanje i umijeće crkvene i liturgijske glazbe, među kojima je i naš prvi predstojnik pokojni mo. Albe Vidaković. — Naši susjedi Slovenci otvaraju također 1880. orguljaške škole u Ljubljani, Celju i Mariboru. Nažalost — »kao luda govorim« — preko ovih orguljaških škola uvedeno je u Hrvatsku mnogo šund-literature liturgijske glazbe! — Fracuzi 1896. otvaraju u Parizu »Schola Cantorum«, koja se digla do visokog renomea u glazbi uopće, a posebno u crkvenoj glazbi, gregorijanskom koralu, klasičnoj polifoniji i orguljanju.

Radom i nastojanjem ovih ustanova pojmovi i načela liturgijske glazbe čiste se, kristaliziraju. Načela prave crkvene glazbe, njene istinske značajke sve se više očituju na svečanoj službi Božjoj — pjevanoj sv. misi, a hram Božji napuštaju frivolne operne arije i sladunjave melodije. Vokalno-koncertne izvedbe ustupaju mjesto pravoj liturgijskoj glazbi, jer doista »musica missae sed non missa musicae debet« (glazba je poradi mise, a ne misa poradi glazbe). Koliko ovim ustanovama imamo zahvaliti da su opet gregorijanski koral i klasična vokalna polifonija — biseri liturgijske glazbe — zauzeli mjesto koje im i pripada po njihovoj liturgijskoj, duhovnoj i umjetničkoj vrijednosti u bogoslužju!

Nedostatak vlastite glazbene škole u kojoj će se formirati naši crkveni glazbenici, orguljaši i pjevači, koja će gajiti autohtonu hrvatsku liturgijsku glazbu, sve se više osjeća. Praznina se pokušavala ispuniti na razne načine: pisanjem knjiga, članka, predavanjima, tečajevima... ali sve to nije bilo dovoljno. Osjećala se potreba ustanove koja će te probleme i nedostatke sustavnije rješavati. Kad je Predsjedništvo BJK na sjednici od 24. I. 1963. odlučilo da se osnuje Institut za crkvenu glazbu u Zagrebu, piše: »Opće pastoralne potrebe, najosnovnije njegovanje autentične crkvene glazbe i sve aktualnija liturgijska obnova diktiraju osnivanje takvog Instituta«.

U najteže doba i kad se tome nitko nije nadao, velik pobornik čiste liturgijske glazbe kod nas, pokojni mo. Albe Vidaković, uz suradnju najbližih prijatelja i istomišljenika, uz djelotvornu podršku našeg episkopata ostvaruje davni san i ideal cecilijanaca, te 25. rujna 1963. pri Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu otvara Institut za crkvenu glazbu. Vidaković je temeljito proučio praksu drugih sličnih ustanova, oko sebe okupio požrtvovne i dobronamjerne stručnjake u crkvenoj glazbi i tako dobro pripremljen otvorio naš Institut. BJK i velikog kancelara Fakulteta pri otvorenju zastupao je preuzv. gosp. dr. Josip Lach, a Fakultet tadašnji dekan, nedavno preminuli o. dr. Jordan Kuničić OP. Prisutni su bili svi nastavnici i 25 prvih upisanih slušača, koji su s uspjehom položili prve prijemne ispite. Otvorenje našeg Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu s neskrivenim simpatijama popratilo su sve ustanove crkvene glazbe širom katoličke Crkve i bratski prate naš rad i nastojanja i dan-danas.

II. vatikanski sabor u konstituciji Sacrosanctum Concilium kaže: »Commendantur insuper Instituta Superiora de Musica sacra pro opportunitate erigenda« (t. 115.: Preporučuje se nadalje da se prema prilikama osnivaju i viši zavodi za svetu glazbu). Otvorenjem našeg Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu kao da smo na neki način predusreli preporuku Sabora, ili još bolje: II. vatikanski sabor potvrdio je ispravnost našeg postupka.

Koncil je obnovio i proširio horizont crkvene glazbe. U liturgijskim svečanim činima moraju danas sudjelovati sve vrste liturgijske glazbe: gregorijanski koral, klasična i moderna polifonija, suvremena liturgijska glazba, orgulje i crkveni instrumenti, crkveno pučko pjevanje. Traži se zajedničko sudjelovanje službenika oltara, pjevačkog zbora i skupa vjernika. Sav narod Božji mora aktivno sudjelovati i pjevanjem kod svečane službe Božje. Zato je naš studij velik, dug i raznovrstan. Institut svoje slušače mora odgajati za teško i odgovorno zvanje crkvenih glazbenika, orguljaša i voditelja pjevanja po našim crkvama. Oni će obnovljenu pokoncilsku liturgijsku glazbu usmjeriti novim ali ispravnim putem, putem što ga Mati Crkva želi i što ga je na Koncilu zacrtala.

»Musica e canto sono al servizio del culto e al culto subordinati...« (Glazba i pjevanje su na službu kultu i kultu podređeni), kaže Sveti Otac Pavao VI. Liturgijska glazba mora biti dostojanstvena i uzvišena u svojoj jednostavnoj intimitnosti; svečana i veličanstvena, uvijek što je moguće manje nedostojna neizmjernog veličanstva Božjeg kojemu je upravljena. Mora uspostaviti pobožan i ponizan susret duše s Bogom, probuđujući i uspostavljajući osjećaje hvale, molbe, raskajanosti, zahvalnosti, veselja i žalosti, ljubavi pouzdanja i mira. Kako je bogata ljestvica svih mogućih melodija i svih mogućih harmonija, zaključuje Sveti Otac.

Ecclesia militans uvijek se mora boriti — pa i u svojoj liturgijskoj glazbi. Cecilijanski se pokret borio protiv sladunjavih melodija i opernih arija. Uloga je našeg Instituta da čuva, promiče i u djelo provodi čistu i pravu liturgijsku glazbu II. vatikanskog sabora preko kojega je progovorila Mati Crkva.

Još jednom pozdravljam drage goste i prijatelje — osobito one iz inozemstva, bivše i sadašnje slušače Instituta, kolegice i kolege nastavnike, te otvaram ovo svečano zasjedanje.